

Verhalende en rituele koreografie

LIEFHEBBERS van ballet en dans komen dit weekend ten volle aan hun trekken. In Antwerpen presenteert het Koninklijk Ballet van Vlaanderen „La Sylphide” het prototype van het romantische „ballet blanc”. In Brussel kan men pendelen tussen de grote zaal van het Paleis voor Schone Kunsten waar het NDT 2 — de junioren-groep van het befaamde „Nederlands Dansteater”, het ensemble geleid door Jiri Kylian — te gast is en het „Teater Varia” waar Mark Morris, de Amerikaanse „danswonderboy” en nieuwe huiskoreograaf van de Munt, zijn recentste creatie voorstelt.

DIT keer koos Mark Morris „Dido and Aeneas” de opera van Purcell als uitgangspunt voor zijn nieuwste dansstuk. Zoals de titel aanduidt, vertelt het stuk het verhaal van de Trojaanse held Aeneas en Dido, de koningin van Carthago. Uit de mythologie weten we dat Aeneas, door de goden aangespoord een nieuw Troje te stichten in Italië, Dido in de steek moest laten, alhoewel er liefde tussen hen beiden was opengebloeid. Dido pleegde daarop zelfmoord.

NAHUM Tatum, de librettist van Purcell, baseerde zijn intrige op het vierde boek uit de „Aeneis” van Vergilius maar liet heksen optreden, die uit haat voor Dido en Carthago, erop uit zijn haar in 't verderf te storten. Gecreëerd in 1689, biedt Purcells „Dido and Aeneas” een mengeling van Engelse „masque” en Franse opera.

„Bodyline” van Graeme Watson op muziek van Steve Reich is een nummer van drie dansers en danseressen waarin de koreograaf de mogelijkheden en grenzen van het lichaam onderzoekt. In hoeverre is de lijn van het lichaam werkelijk een grens? Is het mogelijk door bepaalde bewegingen de suggestie te wekken dat het lichaam zich in de ruimte „oplost”? Vragen die Watson in zijn koreografie probeert te beantwoorden via snelle bewegingen en om hun as draaiende lichamen in een fascinerend spel van aantrekking en afstoting, vloeiende lijnen en steeds wisselende grondpatronen.

„Chansons madécasses”, een koreografie van NDT-danser Nacho Duato, is nieuw voor België.

OP liederen uit Madagascar, door Ravel gekomponiseerd en aangevuld met delen uit zijn „Sonate voor viool en cello”, probeert Duato, door velen als de kroonprins van Kylian beschouwd, de teloorgang van de individuele vrijheid en van de harmonie te evoceren in een dansstuk met een eerder weemoedige ondertoon. Hij laat er eens te meer zijn boeiende bewegingstaal met eigen signatuur in zien.

Erna METDEPENNINGHEN

„Dido en Aeneas” in Theater Varia op 11, 14, 16, 18, 21 en 23 maart om 20 u., op 12 en 19 maart om 15 u.

Inlichtingen en reservatie: 02-218.12.11 (Munt) en 02-640.82.58 (Theater Varia).

Nederlands Dans Teater en het Nieuw Belgisch Kamerorkest in het Paleis voor Schone Kunsten op zaterdag 11 maart om 20 u.30.

Plaatsbespreking 02-512.50.45.

La Sylphide, Antwerpen, KVO, 10, 11 en 18 maart om 15 u. en 12 en 19 maart om 15 u. Plaatsbespreking: 03-233.66.85.

Cartnago, erop uit zijn naar in t verderf te storten. Gecreëerd in 1689, biedt Purcells „Dido and Aeneas” een mengeling van Engelse „masque” en Franse opera. Alhoewel Tate en Purcell het werk schiepen voor een school-uitvoering wordt het algemeen beschouwd als de eerste volwaardige Engelse opera.

Pseudo-Aziatisch

Mark Morris liep, naar eigen zeggen, reeds lang met het plan rond „Dido and Aeneas” te choreograferen. Oorspronkelijk dacht hij aan een solonummer voor hemzelf. Van dit idee is hij afgestapt omdat „het teveel aan een slechte mime-opvoering zou doen denken”.

DIDO and Aeneas is zijn eerste echte „verhalende” choreografie. Het is ook de eerste keer dat hij een opera volledig in dans omzet. Daarbij werd Morris vooral geïnspireerd door de figuur van Dido, een personage dat iets groots en heroïsch heeft in die zin dat haar leven nooit de perfektie bereikt die ze zou willen.

In „Dido and Aeneas” krijgen we — aldus Mark Morris — te

maken met gevoelens die groter zijn dan het leven zelf. Bijgevolg is alles wat nog kan gebeuren, een ontgoocheling. Niets kan tot een goed eind komen, haar verwachtingen zullen niet beantwoord worden en dus besluit Dido een eind aan haar leven te maken.

BIJ het uitwerken van zijn choreografie zocht Mark Morris eerst naar een taal, een idioom, dat hij vastlegde in de koorgedeelten. Daarna kwam de structuur en de grammatika van het werk. Dat lijkt Morris in al zijn densiteit zeer Aziatisch en daarom pro-

beerde hij een soort pseudo-Aziatische stijl te ontwikkelen, weliswaar geïnspireerd door Oosterse voorbeelden maar toch in de eerste plaats gegroeid uit zijn eigen taalgebruik.

Hij spreekt van een „heel gestileerde taal” te vergelijken met de barokgestiek in de opera maar toch onmiddellijker vatbaar. Hij doet daarenboven een beroep op enkele elementen uit de Amerikaanse „sign-language” en werkt met visuele „Leitmotive” b.v. het woord „Fate” (Lot) zal altijd door dezelfde beweging begeleid worden. Op die manier hoopt hij de leesbaarheid van het werk te vergroten.

DE choreografie is ontworpen voor een twaalfstal dansers en zelf neemt Mark Morris de rol van de Tovenares en Dido voor zijn rekening. Robert Bordo ontwierp het decor, Christine Van Loon de kostuums en James F. Ingalls belicht. De partituur wordt live vertolkt door koor en orkest van „Emmanuel Music” uit Boston o.l.v. Craig Smith met Lorraine Hunt of Mary Westbrook-Geha (Dido), James Maddalena of Don Wilkinson (Aeneas) en Susan Larson of Jayne West (Belinda).

Ook live muziek voor het optreden van de juniorengroep van het Nederlands Dansteater in het

PSK. Zij worden begeleid door het Nieuw Belgisch Kamerorkest o.l.v. Kasper de Roo met als solisten mezzo-sopraan Lucienne Van Dyck, klarinettist Henri De Roeck en pianisten Johan Lybeert en Jan Vermeulen, een primeur voor België waar de meeste balletensembles, met bandopnames werken.

IS het „Nederlands Dansteater” een begrip in de internationale danswereld, dan moet NDT 2 in kwaliteit beslist niet voor zijn grotere broer onderdoen. De juniorengroep die onder de leiding staat van de Vlaamse danseres Arlette van Boven, zelf jarenlang een prominent lid van het „Nederlands Dansteater”, telt een twaalfstal jongeren, meestal niet ouder dan 22.

Zij leggen zich vooral toe op de door het NDT gehuldigde stijl, in de eerste plaats bepaald door de choreografieën van artistiek directeur Jiri Kylian. Die nemen een voorname plaats in het repertoire van de juniorgroep in, naast werk van b.v. Hans van Manen of Nacho Duato, twee namen ook eng met het NDT verbonden.

NDT 2, dat nu voor het eerst in Brussel te gast is, was reeds een paar maal in deSingel in Antwerpen en danste daar ook al een deel van het programma dat nu in het PSK aan bod komt.

NOMADEN, een van die choreografieën van Jiri Kylian, is geïnspireerd door de rituele dansen van de Aboriginals uit Australië en werd uitgewerkt op Stravinsky's „Ebony Concerto”. In dit werk wil Kylian de uitbeelding brengen van het dier in de mens via korte, hoekige bewegingen en typische houdingen.

Meisjes en jongens dansen na elkaar dezelfde choreografie met verrassende resultaten. Je zit gefascineerd te kijken naar de variatie, de originaliteit, de kracht en de soepelheid van de bewegingen, die meer dan eens een komisch effect veroorzaken waardoor het geheel levendiger en toegankelijker wordt.

„Grosse Fuge” op de gelijknamige kompositie van Beethoven werd door Hans van Manen reeds in 1971 ontworpen en biedt een boeiende konfrontatie tussen man en vrouw, gedanst door vier paren van wie veel kracht en lichamelijkeheid wordt gevraagd om die vrij agressieve choreografie volledig recht te laten geschieden. Daardoor komt dan ook het contrast met het slotdeel beter tot uiting. In dat deel zijn de bewegingen minder hoekig, de lijnen soepeler en de handbewegingen gracieuzer zijn (van gebalde vuist tot open hand).

NTD 2. (a)

Monnaie Dance Group Mark Morris. (a)

De Gentse antiekbeurs, Antwerpse archeologie in Leuven, 225 jaar Académie. Tentoonstellingen, blz.

2

Mike and the Mechanics, Zwart marmer, Red Mitchell en Jack Van Poll. Pop, dans en jazz, blz.

3

Rain Man, Blueberry Hill, The accused. Films, blz.

4

Vladimir Ashkenazy, Antoine Vitez, Nikolaus Harnoncourt, Gérard Corbiau. Televisie, blz.

5

Gentse winterconcerten, Barbara Hendricks, Johannes-passies. Muziek, blz.

6

Britannicus, de seven hoofd-sonden, een maffe rally. Teater, blz.

7

Amsterdamse foto's, Miro in Londen, Max Ernst in Bonn en Düsseldorf. Buitenland, blz.

8

NTD 2. (a)